

Elena intrase în Școală îngândurată, și așa rămăsese tot restul săptămânii, atrăgând cu aceasta bănuiala guvernantei sale că vacanța din perioada Crăciunului a aruncat-o în brațele unei depresii fără niciun rol în clădirea caracterului unei bune soții și mame.

Ca urmare, pentru binele fetei și întru desăvârșirea educației sale, Elenei i s-au interzis vizitele acasă timp de două luni. Lucrurile s-au repetat. Elena primea mai mereu rapoarte nefavorabile la întoarcerile de acasă. A învățat după o vreme să ascundă tristețea despărțirii de surori și vinovăția pe care o simțea pentru că va fi singurul copil cu carte al familiei. I se uita Ilincăi în ochi și găsea în apele lor limpezi, albastre, puterea de a surâde peste gândurile pe care le aducea de acasă.

În ea însă începu a crește dorința de rebeliune fără vreun scop precis, doar de dragul de a se opune.

În sunet înăbușit de scaune mânuite de niște adevărate doamne, elevele cursului superior se ridicară de la masă. Disciplinat, câte două, cu guvernantele pe margini, șirurile de rochii gri porniră către curtea Școlii. După masa de prânz urma recreația cea mare, care dura până la orele trei ale după-amiezii. În zilele ploioase, recreația mare se desfășura în bibliotecă, spre nemulțumirea doamnei Directoare care vedea locul prea strâmt pentru atâtea suflete, apropierea ducând la o intimitate între domnișoare pe care Școala se străduia din răputeri să o combată.

Slavă Domnului însă că ziua de toamnă era însorită. Curtea se umplu imediat de fetele de toate vârstele. Era momentul în care până și guvernantele franțuzoaice slăbeau supravegherea, moleșite probabil și ele de masa de prânz de curând servită ori doar îndemnite de faptul că doamna Directoare își petrecea întotdeauna acest răgaz în biroul dumneaei.

Sub castanii și arțarii din „curtea mare” fetele formaseră grupuri în jurul rarelor băncuțe. Cele din primul an, căroră în cel dintâi semestru li se mai îngăduiau uneori abateri de la Regulament, se prinseseră de mâini și se roteau în moriști zglobii de pătrățele albe și roșii. În jurul lor, frunzele ruginite se ridicau din iarba însorită într-o ultimă încercare de a prinde din nou viață, tulburate de jocul feteișelor. Morșiștile însă mai oboseau ori amețeau, așa că se opreau

pentru câteva clipe, ca să-și tragă sufletul râzând sau numai ca să schimbe sensul de rotație, iar frunzele cădeau din nou în iarbă, cu speranțele fărâmate.

Urmată îndeaproape de Ilinca, Elena parcurgea cu pași atenți careul curții, cu mâinile la spate și lovind din când în când cu piciorul câte o frunză uscată, pentru ca guvernantele grupate lângă zidul Școlii să vadă o fetiță care se plimbă cu nevinovăție în recreația mare.

— Ai vreun plan? întrebă șoptit Ilinca.

— Știu o fereastră care dă direct în stradă, către Grădina Icoanei, de-a dreapta intrării principale. Este fereastra de la foișorul cel mic al bibliotecii, spuse Elena. De obicei biblioteca stă încuiată joia, când nu sunt ore de lectură și se șterge praful. Dar am luat cheia încă de azi-dimineață și văd că încă nu a spus nimeni nimic. Probabil că intendentul nici nu știe, slujnicilor le este teamă să-i spună. Vor petrece toată ziua de mâine căutând cheia, fără să anunțe nimic. Dacă ies pe fereastra aceea, atunci sunt direct în stradă. Ocolesc portarul și pe guvernanta de serviciu de la intrare.

Ilincăi cuvintele i se opreau în fața ochilor.

Le auzea, dar înțelesul lor îl pătrundea greu, ca și cum ele ar fi rămas cu toatele o vreme în aer, în fața ochilor ei, ca să le poată cuprinde cu cât mai multe simțuri din cauza greutății din ele. Mai cu seamă acestea ultime, în care Elena vorbea despre adormirea vigilenței portarului și a guvernantei care era însărcinată zilnic cu paza ușii de la intrare plutiră multă vreme în jurul capului ei înainte de a-i pătrunde în minte. Ilinca nu avu curajul să le privească drept, dar știa că arată ca niște pitici răutăcioși care îi râd în față.

— Nu ți-e teamă? scâpă Ilinca întrebarea care îi ardea inima.

La anii ei, Elena înțelegea ce se așteaptă de la ea. Nu se hotărâse însă ce simte ea față de aceste așteptări. Planurile bine puse la punct sunt liniștitoare. O făcea să se simtă în siguranță faptul că știa exact ce are de făcut: să cunoască marii compozitori ai lumii și să poată reproduce la pian piesele lor cât mai curat, să cunoască principiile de bază ale unui desen, elementele compoziției și armoniile de culori, să stăpânească regulile de conduită în societate și să se poată orienta prin istoria europeană, să fie un partener plăcut de conversație, o bună mamă și soție. În cazul ei, institutoare.

Când însă guvernanta Manon dădea o importanță atât de mare unei lecturi întâmplătoare de-a ei – citise acasă, într-o vacanță de vară, *Notre-Dame de Paris* de domnul Victor Hugo, adusă în casa lor de o prietenă a mamei sale, un cadou pentru ziua ei de naștere – atunci Elena înțelegea că a atins un punct plin de mister, și curiozitatea o îndemna să insiste tocmai în acel subiect, spre disperarea lui Manon.

Cunoștea mai bine decât orice altă elevă viețile domnițelor ale căror nume stăteau scrise pe fațada Școlii: Clara Doamna, Elena Cuza ori Carmen Sylva. Dacă știai să citești printre rândurile uneori cam puține ale vieților lor – lucru care nu era prea greu pentru imaginația Elenei – puteai descoperi numai femei înclinate către rebeliune.

Alături de toate celelalte învățăminte pe care profesorii lor le desprindeau pentru ele din viețile acestor domnițe vrednice ale neamului, Elena mai afla încă una, anume că încălcarea regulilor nu produce întotdeauna pagube chiar atât de mari pe cât ești lăsat să crezi.

— Ba mi-e teamă, recunosc eu. Dar plec. Nu pot păți decât două lucruri: ori mă trimite pentru totdeauna acasă, ceea ce nici măcar nu ar fi așa o nenorocire, ori mă pedepsește dar mă lasă să rămân. Ce pedeapsă mi-ar putea da? Să nu mai merg acasă tot anul? Oricum nu mergeam, pentru că în atâția ani de zile s-au lămurit că mediul de acasă nu este potrivit unei educații ireproșabile.

Ilinca își privi prietena cu o compasiune adâncă pe care ea o confunda cu cea mai mare dragoste. Fetele învățau odată pentru totdeauna în internat că devotamentul este cea mai prețioasă calitate și că o femeie nu poate înfăptui nimic mai înălțător decât să se sacrifice în tăcere pentru cei apropiați. Ilinca nu era curajoasă, dar era visătoare. În orele lungi de meditații din după-amiezele ploioase de toamnă, petrecute în sala de bibliotecă a Școlii Centrale de Fete, visa cu ochii deschiși cum viața o va încerca iar ea va fi pregătită pentru marele examen.

Fapta Elenei îi părea un hotar ce avea să despartă pentru totdeauna ce a fost de ceea ce va fi. Știa așadar că tocmai acesta este marele ei examen, la care va trebui să se arate devotată și gata de

sacrificiu. Într-o clipă hotărî că nu-și va părăsi prietena, întâmpla-se cu ea orice după noaptea aceasta.

— Merg și eu, dădu ea drumul unui glas găuit de emoție, și încărcătura acestor biete trei cuvinte slei toată vloga din picioarele ei, obligând-o să se așeze imediat pe băncuța de sub arțar.

Elena o privi cu sprâncenele ridicate.

— De ce? alese ea la întâmplare una dintre întrebările care-i năvăleau în minte.

— Ca să nu fii singură, arată sincer Ilinca singurul ei motiv.

Elena aruncă o privire către grupul guvernantelor apoi, liniștită de discuția care le ținea ocupate, își strecură mâna în mâna Ilinței și i-o strânse ușor, cu recunoștință.

— Dar ție nu ți-e frică? zâmbi ea.

— Ba da, foarte tare. Vrei să renunțăm?

— Nu renunțăm deloc, răsse Elena și își retrase repede mâna dintr-a Ilinței pentru că răsul ei atrase imediat atenția lui Manon. Știu și unde mergem. Este o prăvălie cu cărți aici aproape, mă rog nu foarte aproape, dar știu unde este. Vom citi toată noaptea orice vrem și vom dormi pe lăzile brașovene din prăvălie.

— Nu putem să rămânem măcar până mâine, ca să facem poza împreună cu celelalte fete?

— Poza? se opri Elena o clipă din entuziasmul cu care prezenta situația.

— Domnul Franz Mayer vine mâine să fotografieze elevele.

Elena rămase un moment pe gânduri. Păstrase de dimineață franzeluța pe care o primeau alături de cafeaua cu lapte și răbdase de foame până la masa de prânz ca să aibă de mâncare pe drum. Nu-și făcuse tema la greacă pentru a doua zi, gândind că atunci când doamna Elefterescu va intra în clasă, ea va fi departe. Adunase în ea tot curajul pe care reușise să-l găsească prin ungherele mai mult curioase decât curajoase ale inimii ei.

— Nu, nu putem să mai așteptăm nici un minut, înțelese ea. Vor face poza fără noi.

În pragul școlii, pe sub emblemele vesele turcoaz-galbene cu inițialele ȘCF în mijloc, apără o elevă din ultimul an scuturând conștiincios clopoțelul în mână. Vreo două fete porniră ca din

pușcă spre clădire, dar mâinile iuți ale unor colege din anii mai mari le opriră avântul, potolindu-le pașii pe lângă ai lor. Copilele mai schimbă câte o privire ghidușă pe sub brațele care încercau să se așeze opreliște între ele.

Urmau cursurile de după-amiază.

Cercevele, broaște pentru uși, cămăși de in simandicoase sau simple, dar trainice, basmale în culorile curcubeului, lăzi brașovene pictate cu artă, butoaie pentru păstrat peștele pus la sărat, donițe și căldări țigănești din aramă, bune pentru fiert țiuca, țesături la metru, încălțăminte, straie de lână pentru ierni geroase, toate se aflau în prăvălia lui Socec alături de cărți aduse de prin străinătăți ori editate de autorii din țară.

Prăvălia era un loc potrivit explorărilor. Brașoveniile ieșite din manufacturile târgului de la munte ieșeau pe rând în calea cumpărătorului, lăsându-i acestuia plăcerea de a le descoperi pe măsură ce înainta în adâncurile celor două încăperi. Din tavan atârnavă din loc în loc, până la nivelul creștetelor, mărfurile mai delicate care nu puteau fi lăsate dimpreună cu celelalte așezate după mărime pe rafturi ori direct pe podeaua din scândură lăcuită.

În fața prăvăliei de cărți și brașovenii, un băiat mătura trotuarul cu un târn din măracini și nuiiele. Coada târnului lăsase o așchie în degetul băiatului, și el se oprea din când în când și muncea cu dinții și cu unghiile să scoată năpasta de așchie de acolo. Pe urmele târnului vrednic băiatul stropea pământul bătătorit cu apă dintr-o donicioară așezată lângă peretele prăvăliei, pentru potolirea prafului ridicat. Două eleve de pension se opriră în fața vitrinei, cu ochii la cărți.

— Închidem, domnișoarelor, spuse băiatul către ele.

— Aici scrie că închideți la orele nouă seara, îi răspunse una dintre ele cu îndrăzneală. Nu stăm decât cinci minute.

Băiatul privi pe urma lor și cercetă nemulțumit apoi pendula cea mare din vitrină. Erau orele nouă fără un sfert. Cumpăni o clipă dacă este cazul să intre în prăvălie după dumnealor. Se socoti că va lungi pesemne răgazul fetelor în prăvălie dacă ele vor avea cui pune întrebări, așa că își luă inima în dinți și rămase

afară. Hotărârea pe care o luase se dovedi a fi bună, pentru că în mai puțin de cinci minute, domnișoarele apărură din nou în prag.

— Mulțumim pentru îngăduință, vorbi tot cea dintâi. Seară bună.

— Săru'mâinile, domnițelor, se grăbi băiatul să răspundă, sincer recunoscător că vizita lor a fost scurtă la ora închiderii.

Apoi se întoarse la îndeletnicirea lui dintâi, intrând cu târnul în smocul de iarbă de sub copacul din fața intrării ca să scoată de acolo frunzele uscate încurcate printre firele de iarbă. Când termină și se apropie din nou de peretele prăvăliei, căutându-și apa, domnișoarele dispăruseră. Udă petecul de pământ din jurul copacului, sprijini târnul în curtea din spate, alături de donița acum goală și intră în prăvălie. Domnul Socec isprăvea de făcut monetarul, în spate, într-o odaie mărunță pe care o foloseau ca birouaș.

— Ai terminat pe afară? întrebă el pe băiat.

— Terminat, domnule.

— Cine deschide mâine dimineață?

— O să vin eu, răspunse el cu seriozitate, ștergându-și palmele prăfuite de șorțul ce-i bătea genunchii.

— Bine, spuse domnul Socec. Poți pleca, noapte bună. Să stingi lămpile din față când ieși.

— Săru'mâna, domnule, noapte bună.

Rămas singur în micul birouaș din spate, domnul Socec își aprinse un trabuc și mai verifică încă o dată comenzile pentru a doua zi.

De la Decanatul Universității sosise o comandă pentru hârtie de scris și de corespondență precum și pentru rechizite de desen. Trebuiau trimise mâine, ca și comanda ziarului *Universal* pentru registre de contabilitate, tocuri și călimări. Domnul Socec le pregătise deja. Potrivi marginile chitanțelor în interiorul cutiei din lemn în care erau păstrate, le presă cu palma, încuie cutia frumos pictată și puse cheia în buzunarul jiletcii. Stinse trabucul, luă după dânsul lampa aprinsă și ieși prin spate.

Ca de obicei, avea să stingă lampa abia după ce zărea poarta și avea să o lase agățată în dudul din spatele prăvăliei, de unde o lua în fiecare dimineață băiatul, sau chiar domnia sa.